

L'empresa al servei de la transformació social

Les escoles de negoci i iniciatives privades i públiques afavoreixen l'emprenedoria social a tot el territori de Catalunya

LAURA GARCIA JORDAN
BARCELONA

L'empresa social no és nova, però el concepte d'emprenedoria social, que arriba amb força dels països anglosaxons, ha anat agafant cos a Catalunya en els últims anys i troba ara en el nou context social i econòmic una esclatxa per guanyar més espai. Un espai sovint a mig camí entre el món social i l'empresa i amb uns límits poc clars que parlen d'un sector en moviment constant. Innovació, emprenedoria, transformació social, impacte, creativitat, creació de llocs de treball, ètica. Una idea, una bogeria, ganes de canviar el món. De què i de qui parlem quan parlem d'emprenedoria social a Catalunya?

Comencem per un clàssic: La Fageda. "Els iogurts són importants, esclar, però si no fossin iogurts seria una altra cosa. Jo el que volia quan vaig crear l'empresa el 1982 era donar feina i dignitat als malalts mentals". Ho diu i ho repeteix Cristóbal Colón, fundador i ànima de la cooperativa que fabrica i ven iogurts i que avui factura 10,7 milions d'euros, dona feina a 276 persones i les assisteix, i assegura una ocupació del 100% del col·lectiu amb discapacitat intel·lectual a la Garrotxa.

Igualtat d'oportunitats
Alfred Vernis, director a Esade de la xarxa internacional Social Enterprise

Knowledge Network (SEKN), explica: "Si et fixes en Cristóbal també diu que volia fer una empresa de debò. I això és el que ens mou a les escoles de negocis a implicar-nos en la promoció de l'emprenedoria social". Vernis afirma: "No volem que algú amb ganes d'engegar un projecte empresarial de transformació social trigui més del que triga qualsevol altra empresa. Aquest temps en què la societat està baixa de moral és també un bon moment per al sorgiment d'empreses amb valors socials i per dedicar-hi esforços".

Valor econòmic i social
És en aquest context que Esade i el BBVA han engegat Momentum Project, la primera edició d'un programa de formació i acompanyament a deu noves iniciatives d'emprenedoria social. Una iniciativa que se suma al programa de suport a l'emprenedoria social a Catalunya, engegat durant la legislatura passada, que va endavant amb un pressupost de 450.000 euros. Gestionat conjuntament per Esade, Barcelona Activa i la Fundació Seira, aquest any té previst acompanyar cap a l'èxit quinze noves iniciatives d'emprenedoria social.

Màxim valor econòmic i màxim valor social, un model de finançament viable i sostenible, sense oblidar mai la missió social. I com més impacte millor: "Si volem trans-

L'emprenedoria social troba en l'actual context econòmic una esclatxa per guanyar espai

Les escoles de negocis ajuden a assegurar la viabilitat dels projectes i a atreure inversió

L'impacte social i el benefici econòmic van lligats a les habilitats dels emprenedors

LA FAGEDA. La cooperativa va néixer el 1982 amb la intenció de donar feina als malalts mentals i actualment factura 10,7 milions d'euros. CELIA ATSET

formar de debò no ens podem quedar en les cinc o deu persones que tenim a prop, per transformar cal el màxim impacte", defensa Pamela Hartigan, directora de l'Skoll Centre for Social Entrepreneurship a la Universitat d'Oxford i coautora del llibre *El poder de la locura. Empresas rentables que cambian el mundo* (Deusto, 2008). Per això veu imprescindible crear ponts entre els projectes socials i les escoles de negocis que ajudin, per exemple, a atraure la inversió i assegurar-ne la viabilitat; posant sempre l'empresa al servei del projecte, lluny d'altres pràctiques, com ara el que es coneix com a responsabilitat social corporativa.

Impaciència, consciència, innovació, pragmatisme, aprenentatge, seducció, obstinació, alegria i contagi. Són alguns dels actuals trets comuns.

Recerca de projectes

L'impacte i l'optimització del benefici social van també molt lligats a les habilitats, experteses i fins i tot les obsessions de l'emprenedor. En aquesta línia treballa Ashoka, una organització mundial que des del 1980 es dedica a identificar i invertir en idees innovadores en mans d'emprenedors socials. Fa cinc anys que selecciona emprenedors i en troba molts a Catalunya, prioritzant més enllà de la forma empresarial del projecte aquelles

L'empresa social en xifres

276

Són les persones amb discapacitat intel·lectual a què La Fageda dona feina i assisteix.

450.000

És el pressupost del programa de suport de la Generalitat a l'Emprenedoria Social a Catalunya en el període 2010-2011.

211.337

Són les hectàrees que observa i cobreix la Xarxa Custòdia del Territori amb els seus acords a Catalunya, les Illes Balears i Andorra.

CONSERVACIÓ DEL TERRITORI. Jordi Pietx va concebre el projecte com una entitat no lucrativa.

“persones que coneixen molt bé la situació sobre la qual volen incidir i que ja fa temps que hi treballen”, explica Elena Correa, coordinadora del programa Red de Emprendedores Sociales d'Ashoka.

És el cas, entre d'altres, de Jordi Pietx, promotor de la Xarxa de Custòdia del Territori, des d'on es fomenten acords entre propietaris i entitats a favor de la conservació del territori. “El meu projecte no va néixer per cobrir una necessitat de mercat. Vaig començar treballant en la línia del que seria una entitat no lucrativa i el 2007 Ashoka em van proposar formar part de la seva xarxa”. Pietx ha comptat, a més de l'acom-

panyament i la possibilitat de compartir el seu recorregut amb emprenedors de tot el món, amb una ajuda econòmica durant tres anys. Ha decidit dipositar aquests diners en un fons de reserva econòmica que dedica a iniciatives que van fent gran el seu abast i repercussió. Actualment, la Xarxa de Custòdia del Territori, que es finança amb fons públics i privats com els de Catalunya-Caixa, s'estén a 38 comarques catalanes amb un inventari d'acords que entre Catalunya, les Illes Balears i Andorra arriba a les 211.337 hectàrees.

Planters d'emprenedors

Jean Claude Rodríguez, creador de les Comunitats d'Autogestió Financera, i Narcís Vives, promotor de la Fundació Itineràrium, són altres emprenedors distingits per Ashoka. Tots dos formen part d'UpSocial, un planter d'emprenedors socials que té el suport de la Fundació Intervida i Global Movement for Children i que ha estat impulsat, entre d'altres, per Josep M. Miró, responsable d'innovació social i relacions empresa-ONG de l'entitat i observador d'aquestes iniciatives. “Ens calen espais per crear un ecosistema favorable on créixer”, explica Josep M. Miró.

Sota el paraigua d'UpSocial, Jean Claude Rodríguez i Narcís Vives comparteixen ecosistema i espai físic amb una desena més d'emprenedors socials: Jordi Marí, de l'associació de finances ètiques FETS; Martín Habigague, del projecte d'economia solidària Mescladís; Laia Otto, d'Ix1 Microcredit, o l'economista Miquel de Paladella, impulsor de Global Movement for Children, entre d'altres. Organitzacions i projectes no lucratius que són o aspiren a ser econòmicament viables, empreses d'èxit i amb reconeixement internacional, idees que neixen en forma de petita empresa i que treballen per ser més grans i tenir més impacte, emprenedors amb l'obsessió d'arreglar o canviar alguna situació que no acaba de rutllar a la societat. Ja sigui amb el segell d'Ashoka o sota el paraigua d'UpSocial, i en molts casos fora de cap xarxa reconeguda, l'emprenedoria social ja s'ha fet un lloc a Catalunya. —

Alguns projectes d'emprenedoria social

Crèdits i avals

Finançament accessible

Les finances són la base del projecte de Jean Claude Rodríguez Ferrera, creador de les comunitats d'auto-gestió financera (CAE), grups autogestionats que resolen les seves necessitats més immediates de crèdit i d'estalvi. Es tracta d'entre deu i trenta persones, moltes immigrants, que posen els seus estalvis en comú i se'ls presten entre ells sense cap aval i amb un interès a l'entorn d'un 1%. També s'ocupa de les finances l'organització Ix1 Microcrèdit, que es presenta com una “comunitat de microbanquers dels pobres” i que compta amb un equip de professionals format sobretot per economistes. Un cop el projecte estigui en marxa qualsevol podrà invertir a través de la web petites quantitats de diners, a partir de 25 €, en microcrèdits per a emprenedors que no tenen accés als bancs convencionals. En el procés, l'organització fa de pont entre els prestataris i els inversors.

Ensenyament i esports

Obsessionats amb aprendre

Narcís Vives i Roser Batlle són dos emprenedors obsessionats per l'educació. En Narcís treballa sobre l'ús de les TIC a l'aula i per situar l'alumne en el centre del procés. Ha promogut l'Atlas de la Diversitat, una xarxa d'escoles que ha generat una de les bases de dades sobre la diversitat cultural més gran del món a través d'internet. I ha creat la Fundació Itineràrium des d'on dissenya i desenvolupa projectes per millorar l'accés i la qualitat dels serveis socials i educatius. Enguany se centrarà en l'Sports Ethic Seals (SES), un segell de qualitat per a les entitats esportives que promouen valors ètics entre les criatures i els joves. Roser Batlle es dedica a promoure una metodologia que posa d'acord entitats i institucions públiques i privades en projectes que vinculin el servei voluntari a la comunitat i l'adquisició d'aprenentatges mitjançant el Centre Promotor de l'Aprenentatge Servei.

NARCÍS VIVES. Un dels seus projectes socials recents és l'Atlas de la Diversitat. MARIA GARCIA

Inserció laboral

Oli, tèxtil, residus i restauració

A Catalunya hi ha diverses empreses i organitzacions amb un llarg recorregut en la promoció de la inserció laboral de col·lectius amb discapacitats o en situació d'exclusió social. En són un exemple la cooperativa L'Olivera, que des del 1974 produeix vi i oli d'oliva a Vallbona de les Monges i dona feina a persones amb discapacitat, i l'empresa Moltacte, nascuda el 2006 a cavall entre Manresa i Sant Boi, dedicada a la venda d'outlets i que ocupa treballadors amb malalties mentals. La Fundació Formació i Treball és avui una empresa dedicada a la formació i la inserció laboral de persones amb dificultats a través de serveis de manteniment i de recollida i gestió de residus. I la Fundació Futur treballa donant feina a persones en situació d'exclusió social a través de serveis de restauració.